

Една необходима промяна

Великобритания (1919-1939)

1. Двупартийната система и британската политика

След Първата световна война икономиката и индустрията на британската империя стремително залязва. Традиционните отрасли като текстил, черна металургия, корабостроене и въгледобив вече не били достатъчно конкурентноспособни, но за сметка на това суровините и ресурсите, които се намирили в колониите повишили жизнения стандарт. (Развитие на автомобилостроене, електротехника, химическа индустрия). Вътреполитическото развитие на Великобритания определя двупартийната система, която по време на войната е променена и това допринася за демократизиране на политическия живот. Могъщата дотогава Либерална партия се оказва неподготвена за залеза на Империята и постепенно се превръща в аутсайдер. През 1924 година на мястото на Либералната партия стъпва Лейбъристиката, но тя не успява да промени същността на политиката. Първите избори, проведени след войната, са спечелени от либералите на Лойд Джордж и консерваторите на Андрю Бонар Лоу. Войната засилва стремежите на много зависими народи към самоопределение. На имперската конференция през 1917 година Австралия, Канада, и Южноафриканският съюз получават статус на автономни държави в състава на Империята, а след 1923 година правото да сключват самостоятелни договори с други държави. Особени проблеми има правителството с ирландското движение за независимост, което води до сблъсък между ирландските националисти и британските войски и в резултат на който Лондон признава създаването на ирландска държава върху част от територията на страната. Консерваторите печелят изборите през 1922 година и това им дава възможност да съставят самостоятелно правителство начело с Бонар Лоу, който е заместен от Стенли Болдуин. Той се опитва да прокара по-високи мита и това среща съпротива в парламента и се стига до извънредни избори, на които отново печелят консерваторите.

2. Новото лице на британската политика

Поради нежеланието отново да се създаде коалиция между либерали и консерватори, за първи път властта попада в ръцете малцинството, което е начело с лейбъриста

Рамзи Макдоналд. Правителството е подкрепено от либералите, което затруднява осъществяването на обещаните в предизборната кампания по-радикални социални реформи. След като Макдоналд осъзнава, че няма да получи подкрепа от парламента, той подава оставка и насрочва нови избори. Между 1924-1929 година управлява втория кабинет на консерватора Болдуин, основния конфликт по време на управлението му е избухнала миньорска стачка, която прераста в обща стачка, следствие от която е приетият през 1927 година Закон за трудовите конфликти и профсъюзите. Правителството се придържа главно към Версайската система от мирни договори, обръщайки по-голямо внимание на отношенията с държавите от Близкия изток. Договор за признаването на независимостта на Ирак, договор и с Китай. През 1929 година е съставено второто лейбъристко правителство на Макдоналд. През същата година започват сериозни проблеми в световната икономика и тъй като Великобритания е тясно свързана със САЩ, сътресенията в Империята настъпват по-бързо и по-рано, с всички тези препятствия е трябвало да се справи правителството на лейбъристите. За две години спадът в износа се увеличава двойно, а безработните стават 2,5 млн. души.

3. Националните правителства- британската алтернатива на диктатурите и кризата (1931-1939)

Безработицата и финансовите затруднения водят до правителствена криза, поради това Макдоналд е принуден да подаде оставка, след като успешно води преговори с консерватори и леберали, които да съставят коалиционно национално правителство, което да се справи с кризата. Тези събития доказват, че лейбъристите са готови да приемат една по-консервативна икономическа философия, единствените в опозиция остават лейбъристите начело с Артър Хендерсън. Мерките, които се взимат срещу кризата стигат до увеличаване на данъците и до девалвация на лирата. Предизборната кампания на националното правителство се концентрира върху класическите механизми, като ориентация към бюджетни икономии и стимулация на производството, с което те убедително печелят изборите на 22 октомври 1931 година. Правителството е оглавно от Макдоналд, то изработва приетия от Камарата Уестминстърски статут, който провъзгласява Британската общност и определя отношенията на Великобритания с нейните колонии. През 1935 година Макдоналд отстъпва поста на премиер на Стенли Болдуин, чиито основни цели били външополитически- мир с Германия чрез задоволяване на умерените й ревизионистки искания. Подписано е германско-английско морско споразумение, с което английската дипломация нарушава военноморските клаузи на Версайския договор. Изборите през 1935 година отново са спечелени от консерваторите, отново правителството е съставено с либералите, а лейбъристите остават в опозиция. През 1936 година умира крал Джордж V, синът му Едуард VIII управлява едва една година, защото е принуден да избира между трона и любовната си афера с мисис Симпсън, малко след това той абдикира и на трона се качва малкият му брат Джордж VI. Едуард заминава в изгнание във Франция, където се оженва за мисис Симпсън и става херцог на Уиндзор, а Болдуин подава оставка. В новото правителство

на Невил Чембърлейн няма лейбъристи. Основният проблем отново е външнополитическият- агресията на Германия, Япония и Италия.